

✂ MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

ERSCHEINT JEDEN SONNTAG. ✂

ELŐFIZETÉSI ÁRA

EGÉSZ ÉVRE 16.— K. | NEGYED ÉVRE 4.— K.
FÉLÉVRE 8.— K. | EGYES SZÁM —.60 K.

FŐSZERKESZTŐ

DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVED.

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL

BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZÁM.
TELEFON 108—00.
HIRDETESEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Világnyelvek a bányászati pályán.

(R.) Szükséges-e idegen nyelvet beszélnie a magyar bányamérnöknek?

Ha igen, melyik legyen az a világnyelv, amelyet megtanuljon?

Ismételten megvitatott kérdés ez. Azonban nagy fontosságánál fogva rá visszatérni s azt újabb szempontok szerint mérlegelni még sem lesz fölösleges.

Évekkel ezelőtt, még akadémikus koromban, két egyaránt tudós tanárom véleményét hallottam a kérdésre vonatkozólag. Az egyik, ki azóta már Istenben megboldogult, igen sokszor serkentett idegen nyelvek tanulására, a másik, nem egyszer rideg rövidegességgel kijelentette előttem, hogy idegen nyelvek tanulása nem sok előnnyel jár és így nem föltétlenül szükséges dolog. Azóta az élet az én belső meggyőződésemben százszorosán boldogult tanáromnak adott igazat. És én nagyon örülök, hogy szavát legalább némi részben megfogadtam.

Kis nemzet fiai vagyunk s amellet olyan nemzeté, amely az ipari haladásnak még ugyancsak kezdetleges fokán áll, ha tehát az életfoglalkozásunkul választott iparágban mint szaktérfiak, avagy üzletemberek az elsők között akarunk lenni, okvetlenül szükséges, hogy egy nagyiparos nemzet világnyelvét megtanuljuk.

Bányászatunk és kohászatunk jelentős iparrá fejlődött az utóbbi évek során, mégis kicsiny ahhoz, hogy a termelés új és gazdaságosabb módjainak kísérletezéséül alkalmas teret adjon. Valljuk meg őszintén, hogy a legtöbb termelési és előállítási módot idegen nemzetektől tanultuk. Szakműveltségünknek legnagyobb része idegen talajon van felépítve, amelyért nem kell szégyenkeznünk, mert azon több-kevesebb eredetiséggel a magunk módja szerint is építettünk. Aki tehát nálunk úgy a bányászatban, mint a kohászatban szélesebb látkörű szaktudásra akar szert tenni, annak multhatatlanul beszélnie kell legalább egy világnyelvet.

Elismerem azt, hogy szakirodalmunk az

utóbbi időben igen nagy haladást tett s alig van kérdés, amelyről abban kimerítő fölvilágosítást ne kapna az érdeklődő, mégis egészen más az, ha valaki szakjában a tudományos eredményeket nem másodkézből kapja, hanem egyenesen az *eredeti forrásból* tanulmányozhatja.

A mi viszonyaink között tehát annak, aki a műveltség terén szélesebb látókörré, magasabb nézőpontra óhajt szert tenni, okvetlenül értenie kell legalább egy világnyelvet.

Ha végig nézünk Európán, alig találunk ásványkincseit általában tekintve gazdagabb országot mint ez a mienk. A magyar föld méhe felkutatatlan kincsektől vemhes. Emellet az örvendetes tény mellett azonban szembeszökő az a másik, de már szomorú valóság, hogy ezeknek a kincseknek a föl kutatására és napvilágra hozatalára, hasznosítására ebben a tőkészegény országban nincs pénz. Azoknak a szakembereknek tehát, akiknek feladatuk ezeknek az elrejtett ásvány kincseknek a fel kutatása és kitermelése, hogy céljukat az egyéni siker és közhaszon biztos reményében elérhessék, okvetlenül meg kell tanulniok azoknak a gazdag és nagyiparos nemzeteknek a nyelvét, ahonnan kilátás van a vállalkozó tőkének hozzánk való beözönlésére.

A magyar bányászatra és az idegen tőkék abbani gyümölcsöző elhelyezésére szinte kiszámíthatatlan előnnyel járna, ha minden idegen tőkével alapított vállalkozásnál a szakember értené a tőkés nyelvét. Vele mindent közvetlenül megtárgyalhatna. Nem szorulna rá arra az üzlet menetét sokszor nem éppen a legelőnyösebben befolyásoló közvetítőre, vagy üzletemberre, aki a zsiros állásokat a legtöbb esetben elfoglalja, s akinek a vállalat alakítása körül alig van szerepe. Az idegen tőkés nyelvének a beszélése lehetővé tenné szakembereinknek, hogy a vállalat vezetésében képzettségüknek megfelelő szerephez jussanak. Azt látjuk ugyanis, hogy az idegen tőkés nyelvét nem beszélő szakember, akinek tudása, energiáján és lelkiismeretességén fordul meg a vállalat sorsa, a vállalat vezetésében másodrangú szerepre van kárhóztatva. Az igazgatás, az anya-

gilag előnyösebb hely, a közvetítő, szaktudás nélküli emberé, akinek minden előnye üzleti érzékében és nyelvtudásában rejlik.

Egy bánya vagy kohóvállalat vezetéséhez üzleti érzék és szaktudás szükséges. Nálunk a vezetés csaknem kizárólag az üzleti érzékkel rendelkező egyének kezében van s miattuk a szakemberek legjobb esetben másodrangú szerepre szorulnak le. A szakembereknek a vállalat vezetésétől való lemaradásának gyakran nem üzleti érzék hiánya az oka, hanem az, hogy a tőkés nyelvet nem értve nem kerülnek vele olyan közeli, közvetlen összeköttetésbe, mint csupán üzleti érzékkel rendelkező közvetítő. *Világnyelv tudása ilyen körülmények között aztán nemcsak megbecsülhetetlen személyes előny, mely birtokosát pályáján, vállalatjánál vezető szerep elnyerésére segíti, hanem közgazdasági szempontból fontos tényezővé válik, mert kétségtelen, hogy a világnyelv tudása útján az idegen tőkés és szakember közvetlen szövetkezése igen sok üzleti balszerencsének és hasznokra épített vállalkozás lekezelésének elejét veheti.*

A tőkés és a tulajdonképeni vállalat között a közvetítőnek, aki az üzem technika vezetője, egyáltalán nem ért, nem minden esetben lesz érdeke az, hogy a vállalat reális alapokon nyugodjon. Esetleg arra törekszik majd, hogy busás nyereséggel a legalkalmasabb pillanatban tulajdon a vállalatot.

Az angol és francia tőke többszöri kísérlete és kockázata dacára sem tudott bányászatunkban jelentősebb eredményeket elérni, annak egyik fő oka az, hogy vállalkozásainál nélkülözni volt kénytelen angolul, illetve franciául beszélő magyar szakemberek tanácsát és segítségét. A német, vagy a németek közvetítésével hozzánk jövő tőke más idegen tőkével szemben határozott előnyben van, mert céljainak a megvalósítására németül beszélő szakembereket nálunk könnyen talál és a német nyelvvel nálunk, éppen elterjedtségénél fogva, könnyebben lehet boldogulni, *sőt talán az egyellen idegen nyelv, amelyvel még az üzleti életben boldogulni lehet.* A németek eredményesebb bányászkozásának magyarázatát ez a körülmény adja meg.

A német nyelven, a gazdag és elsőrendű német szakirodalom segítségével kétségtelenül széleskörű szakműveltséget lehet szerezni. De ez

amennyire előnye, éppen olyan mértékben hátránya is szakembereinknek és kihatással van bányászatunkra is. A németekkel szemben szaktudomány tekintetében is függő viszonyba jutottunk. Előttünk gyakran csak az a fő, amit a németek csinálnak és egy új bányászati, vagy kohászati termelési módszer meghonosítására csak akkor kerül nálunk a sor, ha már azt a németek is bevezették.

A bányászati és kohászati életpályára még a közelmúltban is legnagyobbbrészt olyan ifjak mentek, akik otthonról vitték magukkal a német nyelv tudását. Ujabban azonban már igen sok hallgató megy föl a selmecbányai főiskolára, aki a magyaron kívül más nyelvet alig beszél, tehát a világnyelvek tanulásának kérdése napról-napra mindjobban előtérbe nyomul. Középiskolai tanítási módszerünk sem a német, sem a francia nyelv tanítása tekintetében egyáltalán nem kielégítő.

A főiskolának négy évfolyama kiváló alkalom lenne ifjainknak arra, hogy ott az alatt a német, angol, vagy francia nyelvek közül valamelyikben megfelelő gyakorlatra tegyenek szert. A legnagyobb örömmel kell tudomásul venni azt a tényt, hogy a főiskolán már az angol nyelvet rendszeresen tanítják és nem lehet eléggé hangsúlyozni ifju szaktársaink előtt azt, hogy éljenek ezzel a nagy előnnyel és *tanuljanak meg angolul.*

Kívánatos volna, hogy a főiskolán német és francia nyelvek is előadnók az angol mellett.

Az idegen nyelv tökéletes megtanulása és szélesebb látókör megszerzése szempontjából kívánatos volna továbbá, hogy a törekvőbb ifjakat az állam és a magánbánya- és kohóvállalatok a főiskola elvégzése után legalább egy évre kiküldenek *gyakorlati ismeretek* szerzésére Német-, Angol-, vagy Franciaországba, vagy akár az Egyesült Államokba. A nagyobb vállalatoknak ez annyival könnyebben menne, mert a megfelelő anyagiakból rendelkeznek és legnagyobb részük az idegen tőke révén, amugy is összeköttetésben áll valamelyik idegen ország pénzügyi világával.

Ilyen módon elérhető volna, hogy elméletileg és gyakorlatilag kiválóan képzett, széles látókörű, ítélletmondásukban független és üzleti érzékkel felruházott szakemberekkel lehetne ellátni bányászatunkat és kohászatunkat. Egy nagy és gazdag ország bányászati termelése elbirja még a selej-

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek, tájolók, mintaszerű, precíziós kivitelben mint különlegesség gyártása.

(923/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TARSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

tesebb szakemberek botlásait is, de egy tőkese-gény és műveltségük tekintetében silányabb ásványos előfordulásokkal rendelkező országnak, mint amilyen ez a miénk, égető szüksége van kiváló szakemberekre, akik mostohább viszonyok között is gazdaságosan tudnak termelni. Egy ilyen nagykvalitású és világnyelveket beszélő bányász-és kohómérnöki karral felszerelve hazánk ásványtelepeinek kiaknázására is könnyebben fog kapni szolid, idegen tőkét és a bányász- és kohóműveinkben érdekelt idegen tőkét ilyen műszaki személyzettel a mi hitelünk rovására kevesebb kudarc fogja érni. Ezért a nagy célért, amelyben az egyén és köz érdeke olyan szembeszökően egybeforr, talán csak az államnak, mint kohó- és bányavállalkozóknak és a magántársulatoknak is érdemes valamelyes anyagi áldozatot hozni?

Hogy melyik világnyelvet tanulják bányász-főiskolai hallgatóink, afölött lehet vitatkozni. Nézetünk szerint a német mellett az angol is meg kell tanulniok. Az angol nemcsak azért, hogy a németektől minden tekintetbeni függő viszonyunkból ezáltal is szabaduljunk, hanem azért is, mert az angol nyelv tudásával hazánkhatárain kívül is könnyebben megalapozhatjuk egyéni jólétünket, mint a némettel. A német nép kiváló eredményei mellett is nagyon soványok a közöttük az idegennek idegen volta miatt sők nehézséggel kell megküzdenie. Az angolul beszélő nép liberális s már gyarmatosító tehetsége és a kerek világot átfogó uralma révén is az idegenben első-sorban az egyéni értéket nézi, közötté tehát az idegennek egyenlő esélye van a haladásra. Angol uralom alatt mérhetetlen kiaknázatlan kincsek vannak széles e földön. A kultúra terjedésével ezeknek a kincseknek a kiaknázására is sor kerül. Angolok között élni pedig egyenlő a kultúrával és szabadsággal. A francia nyelvnek tanulása pedig ennek az országnak nagy tőke gaz-uagsága miatt kívánatos.

Szeretnők, ha bányász főiskolai hallgatóink ezek fölött a röviden idedobott eszmék fölött gondolkoznának. Jól fölfogott egyéni és magasabb közérdek kívánja azt, hogy a fenti világnyelveket megtanulják. Nyelvismeret nélkül, még a leg-ragyogóbb tehetséggel sem vihetik legtöbb esetben többre, az állami számlátrán főmérnökség-nél. Magán vállalatoknál is csak alárendelt szerep juthat nekik osztályrészükül. Német, angol, esetleg francia nyelvtudással pedig tehetségük előtt széles e világ érvényesülésre alkalmas tere nyitva áll.

Ez a pár szó nem akar kivándorlásra csábítás lenni. De szomorú tapasztalat az, hogy nálunk a tehetséget minden pályán csak akkor kezdik meglátni, amikor már külföldön is megállotta a sarat. Ne feledjük el, hogy igen sokan közülünk sokkal többet használhattak volna en-

nek a sors és istenvert ha ánkak, ha idejében utána néztek volna, hogy tehetségüket *más helyen* érvényesítsék. És csak azért nem vághattak neki a világnak, mert az édes anyanyelv mellett nem tanultak meg fiatalon legalább egy világnyelvet.

Új eljárás vasból, acélből készült tárgyak cementálására.

Az eddigi cementáló eljárásoknál a cementálandó tárgyakat szilárd vagy gázalaku alkalmas szelvény anyagokkal érintkezésbe hozva fölhevítették s a műveletnek legalább egy része alatt légtől elzártan tartották. Ezzel szemben az új eljárás szerint a cementáló kamrában a cementálás alatt gyenge légáramot hagyunk meghatározott körülmények között keringeni, úgy, hogy a levegő a cementálandó tárgyakat ágyazó magas hőfokra hevített szemcsés széntömeget átáramolni tudja.

A cementálandó tárgyakat egy szilárd vagy mozgó tartályba helyezük, melynek alakja és mérete a kezelendő tárgyak méretétől és térfogatától függ. Kis tárgyak cementálásánál pl. a világítógázgyártásakor használt szokásos retorták is megfelelnek. A cementáló tartályt oly kemencében helyezük el, mely a tartályt 900°—1150°-nyi egyenletes hőfokra tudja hevíteni. A tartály a tárgyak behelyezésére szolgáló jölzáró ajtóval s levegő keringetésére szolgáló csatlakozatokkal van ellátva. E tartályba, melyet cementáló kamrának is nevezhetünk, először egy szénréteget helyezünk. Szén gyanánt igen alkalmas szemcsékké vagy darabkákká zúzott kiizított faszenet használni, melyet a következőkben szemcsés szénnek nevezünk. A szén szemcsenagysága s az említett réteg vastagsága természetesen a cementálandó tárgyak méretétől függ. Ha pl. egy műveletben 100 kg. egyszerű alakú acéltárgy (pl. golyó-csapágy-gyűrűk, kerékpárcsapágyak) kezelendő, melyeknek darabszáma 500 g. alatt van, célszerű annyira aprított szenet használni, hogy az cm²-ként 25 szemes szitán keresztül megy, de 81 szemes szitán visszamarad; e szénből a retortában 10—15 cm.-nyi réteget képezünk.

Ha ellenben nagyobb tárgyak (pl. hajópáncélapok) cementálandók, a szenet jóval nagyobb darabokban alkalmazzuk s 40—50 cm. vastag alsóréteget rendezünk el.

Az alsó szénrétegre helyezük a cementálandó tárgyakat egymástól 1—2 cm.-nyi távolságban. Ha a tárgyak alakjuk vagy súlyuk folytán besüppednének a szénbe, drótháló révén támasztandók alá. Lapos vagy hosszukás tárgyak függőlegesen állíthatók föl. E tárgyakra már most annyi szemcsés szenet öntünk, hogy teljesen beágyaztassanak. Egy újabb szénréteg behelyezése után további tárgyakat rakunk a kamrába, de így tovább, amíg a kamra megtelik.

Az említett szemcsés szén, különösen ha már többször használtatott cementálásra, mozgékony tömeget képez, mely könnyen folyik a kezelendő tárgyak üregeibe, amit a kamra rázása által még elősegíthetünk.

Kis üregű és komplikált alakú tárgyak cementálására természetesen apróbb szemcséjű szenet használunk.

Ámbár a tapasztalat azt mutatja, hogy a cementálási eljárásnál a karburáló közeg lényegileg az a gázkeverék, mely a levegőnek az első szénrétegre való behatásakor létesül, mégis teljesen egyenletesen megy végbe a cementálás még azon részeken is, melyek nem érintkeznek közvetlenül a szénrel,

hanem attól 1—2 centiméternyi távolságban vannak.

Mihelyt a kamrát megtöltöttük, az ajtót lezárjuk s a csöveken gyenge légáramot hagyunk keringeni, melynek sebessége az elérendő cementálástól függ. Eközben a kamrát élénk vörösszázsig hevítjük s a hőfokot a cementálás tartama alatt föntartjuk. A cementálás tartama a gázáram sebességétől, a hőfoktól s a cementálandó réteg kívánt vastagságától függ s előkísérletek által állapítandó meg. Példaképen két foganatosítási módot közlünk:

1. Ha a fönti szabályok szerint 0,07% széntartalmu lágy acélt 2 órán át 1100°-nál cementálunk s a levegőt a szemcsés széntütleken át akkora sebességgel áramoltatjuk, hogy a cementálandó tárgyak felületének minden dm²-jára óránként 2 liter levegő jusson, a cementált felületi réteg 0,82% széntartalommal fog bírni.

2. Ha egyébként azonos munkafeltételek mellett a légáram sebességét dm²-ként óránkénti 12 literre fokozzuk, a külső cementált réteg csak 0,55 széntartalommal fog bírni.

Mihelyt a cementálás befejeződött, a gázáramot beszüntetjük s a kamra alsó kiürítő nyílását megnyitjuk. A szemcsés szén a nyílásból kifolyik s egy másik kamrában újból használható. A szén igen sok egymásután következő cementálásnál használható, mert csak kis mennyiségekben fogy el ott, ahol a levegő a cementáló kamrába belép.

A szén eltávolítása után a cementált tárgyak a kamrából utókezelés céljából könnyen eltávolíthatók s a kamra újból tölthető.

Sok esetben (különösen akkor, ha aránylag alacsony szénkoncentráció mellett vastag cementált réteg létesítendő) a kamrából csak annyi szén bocsátunk ki, hogy a cementálandó tárgyak felülete szabad legyen s ezután a még bennmaradt szén jelenlétében a hevítést és a gáz keringését folytatjuk. Ezáltal a cementált rétegben igen egyenletes szénelosztást érünk el s a karburálást nagy mélységéig (6—7 cm.) folytathatjuk, anélkül, hogy a szén koncentrációja a cementált rétegben a művelet első szakasza alatt elért értéket túlhaladná.

A cementáló kamrát elhagyó gázokat újabb felhasználás céljából gáztartályban felfűthetjük föl, ami által kis mennyiségű szén megtakarítást érünk el, mert ha közvetlenül levegőt alkalmazunk, természetesen a szén egy kis része elég. Ugyanezen célt érhetjük el, ha a levegőt egy külön kamrában 1000—1100°-ra hevített faszénnel áramoltatjuk keresztül a cementáló kamrába való bevezetése előtt.

Ha a cementált rétegben magasabb széntartalmat kell elérni, alkalmas csövek révén megfelelő mennyiségű illó vagy gázalaku szénhidrogént vezetünk a kamra azon helyére, ahol a levegő már legalább 10 cm. vastag szénrétegen hatolt át.

Ha az acéltárgyak egész felületén rendkívül egyenletes cementálás érendő el, a cementáló kamrát lassan forgathatjuk; ehelyett lehetne a kezelendő tárgyakat egy forogható tengelyre erősíteni s így ágyazni a szénbe, mi mellett a tengely cementálás közben kívülről forgatandó.

bányatanácsos, akinek korai halála megdöbbentette barátait és kartársait. 53 éves korában hunyt el. Influenza-okozta tüdő-emphisema verte le lábáról ezt az óriásnak is beillő vasizomzatú embert, senki se hitte volna, hogy oly korán elköltözik az ólók sorából. Halála mindenesetre nagy vesztesége a bányászatnak s a miniszteriumnak. 1881 december 17-én lépett állami szolgálatba. Egyideig Körmöcön a főkémlőhivatalban szolgált, hol főmérnöki kinevezést nyert el. Az értékes munkássó temetése e hó 19-én volt, amelyre csak 19-én bocsátották ki a gyászjelentéseket. Pályatársai a következőképen bucsúztatták el:

A m. kir. pénzügyminiszterium bányászati ügyosztályának tisztikara mély fájdalommal tudatja, hogy szeretett kartársa *Remenyik Lajos* m. kir. főbányatanácsos, f. hó 18-ikán, életének 53-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. A meghaldogult földi maradványait f. hó 19-ikén, délután 1/24 órakor kísérik a gyászházból (II., Batthyány utca 59.) örök pihenésre a farkasréti temetőbe. Budapest, 1913. február 18. Áldott legyen emléke!

Elszámolás. A főiskolai „Mensa Academica Egyesület” elnöksége őszinte és hálás köszönetének nyilvánítása mellett újabban a következő adományokat nyújtotta: *Országos Erdészeti Egyesület 300 K, Állami Vasgyárak Központi Igazgatósága 200 K, Országos Bány. és Kohászati Egyesület 100 K, Nagybányai m. kir. Bányáigazgatóság 100 K, zs. Márton Sándor 100 K, Pausinger Károly 10 K.* A m. i. napig beérkezett adományok összege 16.276 korona.

A Salgótarjáni köszönbánya részvénytársulat csütörtökön tartotta negyvenötödik évi rendes közgyűlését dr. Chorin Ferenc főrend elnöke alatt. Elnök üdvözlő a megjelent részvényeseket, konstatálja a közgyűlés határozatképességét, amennyiben jelen van 71 részvényes 62.104 részvény képviselésben 884 szavazattal. A jegyzőkönyv vezetésére Dezsényi József részvényest kérte föl, annak hitelesítésére pedig Gyöngyössy József és Boór Ákos részvényeseket.

Az igazgatósági jelentésből kiemeljük a következőket: Az 1912-ik év zavartalanul, serény munkában folyt le. A nyári hónapok kivételével a bányák elegendő munkással voltak ellátva. A szénpiacon az egész éven át nagy élénkség uralkodott. Az államvasutak igazgatóságának erélyes és céltudatos intézkedései következtében a termékek elszállításában semmi akadály sem volt. Ezen kedvező körülmények egybehatásának köszönik, hogy az 1912. évre kitűzött programot végrehajtani és a termeléseket fokozni tudták. A bányák össztermelése a lefolyt évben 23,309,928 métermázsát tett, 1,174,325 métermázsával többet, mint az előző évben. Ebben a többlettermelésben részt vettek a nógrádmegyei, de kiváltképen a zsilvölgyi bányák. A Salgótarján melletti Somlyó-bánya tekintetében a várakozások mindenben megvalósultak. Ezzel karöltve fog haladni a nógrádmegyei többi bányákról való gondoskodás, hogy résztvegyenek az ország emelkedő szénszükségletének fokozott módon való fedezésében. A többlettermelés túlnyomó részét a zsilvölgyi bányák adták. Az ezekben a bányákban az utolsó években eszközölt nagy beruházások fokkonként érlelődnek. A vulkáni kettős akna, melyet a modern technika minden vívmányával teljesen felszereltek, ez év fo-

✠ HAZAI HIREK. ✠

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter *Árvay Zoltán* István díjnokot a marosvásárhelyi m. kir. kerületi erdőfelügyelőségénél a XI. fizetési osztályba segédtitkárrá a gölniczbányai m. kir. bányabiztossághoz kinevezte.

Remenyik Lajos halála. A bányászatnak gyásza van. Elhunyt Remenyik Lajos, a pénzügyminiszterium bányászati főosztályába beosztott fő-

lyamán már nagyobb akciót fog kifejteni és a termelés további emeléséhez az eddiginél nagyobb mértékben hozzájárulni. A legnagyobb figyelmet fordítják az összes zsilvölgyi bányákra, melyeknek nagy biztonsága, mint termelőképességének fokozása érdekében az elmúlt évben is meszezható intézkedéseket tettek. Az élénk kereslet emelőlég hatott a szénárakra, emelkedő irányban haladnak azonban a termelési költségek is. Az élelmi cikkeknek drágulása maga után vonja a munkabérek fokozását. Ezek és a bányászati segédanyagok árának emelkedése a termelési költségeknek nagy mértékben való fokozását eredményezik. A termékek túlnyomó része többnyire évekre szóló szerződések alapján el van adva. Az ipar folyton emelkedő szükségletei biztosítja a szerződések által még le nem kötött résznek és többtermelésnek megfelelő árban való eladását. A Társulat vezetése alatt álló Esztergom-szászvári kőszénbánya részvénytársaság a múlt évben jó eredménnyel dolgozott. A Felső-zsilvölgyi kőszénbánya társulat is nyereséggel vonta meg múlt évi mérlegét. A Nyugatmagyarországi kőszénbánya részvénytársaságot illetőleg jelentik, hogy a privige—nyitrabányai vasutnak megnyitását a legközelebbi napokra tervezik. Ennek a társaságnak igazgatósága mindent megtett, hogy a nevezett vasutnak üzembehelyezésétől kezdve a termelt szén azonnal a piacra kerüljön.

A társulat összjövödelme az összes üzleti kiadásoknak levonása után 6,887.157 korona 54 fillér, melyből a 448.157 K 99 fillér összegben már kifizetett közadók levonása után, mint tiszta nyere ég 6,398.999 korona 55 fillér áll a közgyűlés rendelkezésére. Az igazgatóság indítványozza, hogy ebből a tiszta nyereségből az értékesükkenési tartalékalap javára 1,100.000 korona, a rendes tartalékalap javára 300.000 korona, igazgatóság és tisztviselők jutalékára 509.899 korona 95 fillér, a tisztviselői nyugdíjalapra 50.000 korona, a munkástársládák javára 150.000 korona, osztalékul részvényenkint 38 korona, összesen 4,180.000 korona fordítsassék, a megmaradó 109.099 korona 60 fillért, az 1911-ik évről áthozott 875.771 korona 93 fillérrel együtt összesen 984.871 korona 53 fillér az 1913. év új számlája javára vitessék át.

A közgyűlés a jelentést egyhangulag tudomásul vette, a fölmentvényt megadta, mire a közgyűlés véget ért.

A kőrnyci szénbánya a termelést megkezdte, bár az adományozás még nem történt meg. A bányakapitányság az első bányajárást megtartotta s az adományozás folyamatban van, amelynek alapján a kitermelt szenet elszállíthatják. Most egy második akna lemélyítéséhez is hozzáfognak.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület választmányi nemrég tartott rendes ülésén *Farbaky* István ügyvivő alelnök, emlébeszédben parentálta el *Graenzenstein* Béla nyugalmazott pénzügyminiszteri államtitkárt, az egyesület nemrég elhunyt egykori alelnökét és alapító tagját és indítványozta, hogy *Graenzenstein* emlékét a jegyzőkönyvben örökítsék meg. A titkár bejelentette, hogy a hites bányamérnöki intézményre

vonatkozó György-féle javaslat bizottsági tárgyalása ismét megindult. *Schröder* Gyula választmányi és bizottsági tag előterjesztette a nevelési alap létesítésének előmunkálatai megindítására kiküldött bizottság jelentését.

A nagybányai kerületi bányaegetlet nemrég tartott rendes évi közgyűlésén elhatározta, hogy kérvényezni fog a pénzügyminiszternél a cianirozási kísérletek folytatása iránt, hogy a kísérletekre a magánbányák termékeit is használják föl. A múlt évi számadásokat előterjesztették s ezek alapján a szokásos fölmentvényt *Bay Lajos* pénztárosnak megadták. A bányaegetlet jelenlegi vagyona 53.000 korona.

Bányatársgyűlések. A „Tekerői Szentháromság“ bányatársulat és a „Ptyiva Gregori“ társulat március 12-én bányatársgyűlést tartanak a zalatnai bányakapitányság hivatali helyiségeiben.

Müegyetem Selmechányán. Mióta felmerült az a terv, hogy a második müegyetemet Selmecen állítsák fel, kapcsolatban a bányászati főiskolával, többször mutattunk rá a terv célszerűségére. Most újból aktuális a kérdés, annak révén, hogy az ősi bányaváros törvényhatósága ez ügyben memorandummal fordul a miniszteriumhoz. Hír szerint a memorandumot a jövő hó elején nagyobb küldöttség adja át, amikor *Wilczel Frigyes gróf* főispán szabadságáról hazaérkezik. *Czobor László*, a város országgyűlési képviselője azon fáradozik, hogy a küldöttség munkáját előkészítse. A küldöttségben több országgyűlési képviselő is részt fog venni.

A Kissebesi Gránitkőbányák R.-T. legutóbb tartott közgyűlésén elhatározták, hogy 231.950 korona nyereségből az értékesükkenési alapra 135.000 koronát, a tartalékalapra 5000 koronát, osztalékra pedig 80.000 koronát fordítanak, (részvényenkint 16 koronát, 6%), míg a fennmaradó összeget új számlára vezetik. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen *Glasner* Jakab igazgatósági elnök tisztségéről, egyéb nagymérvű elfoglaltsága miatt lemondott. Indítványára Székely Ferenc udvari tanácsost, a Belvárosi Takarékpénztár R.-T. elnökét választották meg egyhangulag a társaság elnökévé.

A Felten és Guille aume kábel-, sodrony- és sodronykötélggyár Rt. 1912. évi mérlege, a leírások után, 741.391 K (1911-ben 711.556 K) tiszta nyereséggel zárul. Az igazgatóság március 10-én tartandó közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a tavalyi 65 K = 16 $\frac{1}{4}$ %-kal szemben az idén 70 K = 17 $\frac{1}{2}$ % osztalékot fizessenek, a külön tartalékalaphoz 100.000 (110.000) K-t csatoljanak, a tartalékalapot 13.560 (0) K-val 1,800.000 K-ra kerekítsék ki, az értékesükkenési alapot 100.000 (160.000) K-val dotálják, a munkásbetegségélyző alapra 30.000 (0) K-át adjanak és 41.426 (40.645) K-t új számlára vigyenek át.

Bányát árvereznek. A rimaszombati törvényszék, mint bányabíróság árverést rendelt el a Sajókaza és Barcika községek határában fekvő „Erzsébet“ védnevű bányatelekre, amely az „Erzsébet“ kőszénbányatársulaté. A bányatelek kikiáltási ára 15.000 korona, ezen áron alul a bánya az első árverésen nem fog eladatni. A bánatpénz 3000 korona, a vételár három részletben fizetendő.

Kereskedelmi- és iparkamarák jelentései
ből. A kolozsvári kamara most megjelent jelentésében ezeket írja a kerület bányászatáról:

Az új, modern bányatörvény megalkotása egyre késik és még annyival sem haladt előre, hogy a javaslat-tervezet a nyilvánosság elé került volna. A bányászati közigazgatásban is annyi újítást jegyezhetünk fel, hogy az 1911: XVI. t.-cikk alapján 3 új bányabiztoság lett szervezve és ezek hatásköre és működése megfelelőbb szabályozást nyert. Az új szabályozás már november 1-én életbe is lépett, míg a bányászati közigazgatás végleges reformja azonban csak az új bányatörvénytől várható.

A zalatnai bányakapitányság területén üzött bányaiipar jelenségeiről a következőket jelenti:

Eredményes feltárásokat végeztetett Dr Helvey Tivadar a Torda-Aranyosmegyei Alsó- és Felsőszolcsva községek határában mangánus vasércre, Dr Wohl Lajos berlini lakos Felsőszolcsva, Lupsa és Brazest, végül az Oberschlesische Eisenindustrie A. G. gleiwitzi cég Torockószentgyörgy község területén barnavasércre. A sikeres kutatások nyomán a kutatási területek értékesebb részei adományozás útján is biztosítottak.

Ez értékes vasterületeknek kihasználását és tüzetes felkutatását mindez ideig a nehéz közlekedési viszonyok hátráltatták.

A folyamatban levő vasutépítkezés, nevezetesen a Torda-Topánfalva és Abrudbányát összekötő aranyosmenti helyi érdekű vasut, — melynek építési munkálatai 1912. évben befejezést nyernek — e területnek könnyű hozzáférhetését teszi majd lehetővé, egyttal a tömegszállításra utalt vas- és kőbányák szállítási kérdését is kedvezően oldja meg.

A kerületbeli szénössztermelés 1930 millió métermázsára emelkedett, az előző évi 1885 millió métermázsával szemben. Az össztermeléshez szolgáltatott a Zsilvölgy 18,733.729 métermázsát, Brassóvidéke és Székelyföld 536,488 métermázsát, Kolozsmegye és Szolnokdoboka 496.845 métermázsát. Az össztermelésből 10'92 százalékot adott a kincstári és 89'08 százalékot a magánbányászat.

Nyersvasból 1,136.861 métermázsát, öntöttvasból 21.881 métermázsát termeltek. Az ólomtermelés 1625 métermázsát tett ki. A réztermelés apadt.

A **Badacsonyi bazaltbánya rt.** március 1-én Budapesten tartja rendes évi közgyűlését. A vállalat veszteség- és nyereségszámlája: Veszteség: Bada-

csonyi üzemkiadás 428,038'11 K. Tördemici üzemkiadás 363,493'80 K. Bérmentesítés 52,931'05 K. Adó 32,417'60 K. Kamat 28,788'23 K. Közköltség 86,798'51 K. Nyereség 120,058'20 K. Összesen 1.103,515'50 K. Nyereség: 1911. évi nyereségáthozat 8716'85 K. Utburkolás 986'03 K. Áru 1.093,812'62 K. Összesen 1.103,515'50 K.

Elhanyagolt bánya. A Haggi Risto et Comp. nevű bécsi cégnek Gömör-Kishant vármegyében, Dobsina határában van egy Andreas védnevű bányatelke. A cég az adományozás után Rozlozsnik Mihály főbányafelőrre bízta a bányát, tovább azonban nem törődött a bányával, úgyhogy ez mihamar üzemén kívüli állapotba jutott. A roznyói bányabiztoság most felhívja a tulajdonosokat, hogy az üzemet vegyék fel, mert különben a hivatalos eljárás után elvonják a jogosítványokat. Minthogy azonban az ilyen buzdítások ritkán szoktak eredménnyel járni, Haggi Risto et Comp. egy éven belül elveszti bányáját.

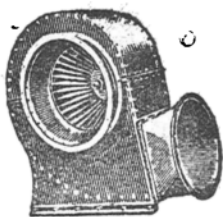
Új villamos bányalámpa. Edison legújabb villamos bányalámpát szerkesztett, amely eltérően az eddigi típusoktól nem akkumulátoros, ami helyett két cellás elemet alkalmaz. Edison bemutatta az új lámpát az American Museum of Lafety-ben, ahol igen tökéletesnek és használhatónak találták.

Arjegyzéke a besztecebányai m. kir. rézpöröly hivatal kovácsolt és hengerelt rézgyártmányainak. Mosó- és pálinka-katlanok, mosótál, süvegek és ezekhez hasonló mélyített gyártmányok: 400 mm.-ig 100 kg. 253 kor., 400—800 mm.-ig 100 kg. 247 kor., 800—1100 mm.-ig 100 kg. 277 kor., 1100—1200 mm.-ig 100 kg. 287 kor., 1200—1300 mm.-ig 100 kg. 307 kor. Takaréktüzhelyüst 100 kg. 263 kor. Kacsula 9—12 mm.-ig 100 kg. 240 kor. Kacsula 13—28 mm.-ig 100 kg. 230 kor. Kazánfenék 100 kg. 235 kor. Rudrész □ 100 kg. 227 kor. Ócskaréz 100 kg. 151 kor.

Pályázat. A zalatnai főbányahivatal egy *al-tiszti művezetői* állásra hirdet pályázatot. Az állás évi 2000 kor. fizetés és személyi pótlékkal, természetbeni lakás, vagy ennek hiányában törvényszerű lakpénzzel és 30 m³ tűzifa járandósággal van egybekötve.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

A német szén- és vaspiaac. Kölni jelentések szerint vasszükséglet állandóan emelkedik s a pirszén-szükségletet az üzemben lévő telepek belátható időn belül nem lesznek képesek fedezni. Ha az összes telepeket üzembe lehetne hozni, akkor talán ki lehetne elégíteni a keresletet. Ehhez azonban a szük-

Blackman
ventilátorok,
exhaustorok,
fuvók minden célra

Szellőző,
szárító, szivó
berendezések

Magyar Szellőző Művek

Budapest, VII., Aréna-ut 80.

[3703/a. 863/24]

Telefon: József 26—56.

séges munkaerő nem áll rendelkezésre. A szénszindikátus időközben megkötötte a vasművekkel a szerződéseket. Az új kötések, mint rendesen, félévre vagyis április havától szeptemberig szólnak. A gyárak által bejelentett szükségletből arra lehet következtetni, hogy azok késő őszig egyforma erővel fognak dolgozni, úgy hogy a porszén árának emelkedése ezáltal igazolva van. Az apró diószénből rendelkezésre álló mennyiségek nem fedezik a szükségletet, különösen a nagyiparét. Ez utóbbinak a szükséglete évek óta aránytalanul emelkedett. A Saar vidékén lévő bányákat sztrájk fenyegette, amiért is a fogyasztók igen nagy része a Ruhrvidéki bányákhoz fordult szükségletével, de csak annyiban nyert kielégítést, amennyiben a rendes vevők érdeke ezt megengedte. Több hónapi pihenés után a szindikátus megújításával foglalkozó nagybizottság január közepe táján újra megkezdi tanácskozásait. Breslauer jelentések szerint a felszülézi szénkonvenció által 1913 január hó 1-től kezdődőleg elhatározott áremelés úgy a bel-, mint a külföldi fogyasztási piacokra vonatkozólag életbe lépett. A zabrzei királyi bányagazgatóság ennél fogva szétküldte hivatalos árjegyzékét, amely szerint a másodrendű diószén és a mosott diószén tonnánként 20 pfenniggel, a porszén 30 pfenniggel, a boró- és aprószén minden fajtája 50 pfenniggel drágult. A fűtőszén ára változatlan maradt, de megjegyzendő, hogy az elsőrendű knurowi diószén december havában először jegyezték 13 márkával tonnánként. Ezzel szemben a velsewi porszén, amelyet eddig 540 márkáért adtak, ezután többé nem kerül eladásra. Megjegyzendő, hogy azon piacok számára, amelyek a Klodnitz és Odera állomásain át a közvetlen vizitron láttatnak el szénrel, külön árjegyzékeket adtak ki.

✂ KÖNYVSZEMLE. ✂

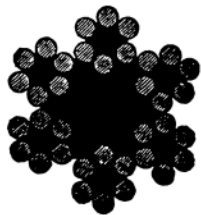
Dr Hankó Vilmos: Kémia a mindennapi életben. Dr Hankó neve nemcsak a szakkörök, hanem a nagyközönség széles rétege előtt is ismeretes. A tudományt népszerűsítő könyvei nagy szolgálatot tettek már eddig is a kulturának. A mostani könyve a kémiai jelenségeket és folyamatokat ismerteti meg nagyon vonzó, szellemes és világos formában, amelyek minden ember életében mindennap előfordulnak, melyek meghatározzák táplálkozásunkat, ruházódásunkat, életünk egész higiéniját és gazdaságos berendezését. Tanácsait és utmutatásait tanulsággal olvasgathatja mindenki, aki fel tudja használni a modern természettudomány eredményeinek segítségét élete kellemesebbé és kényelmesebbé tételére.

Polsters Kohlenjahrbuch 1913. Hasznos tanácsokkal szolgál ez a kötet mindazoknak, akik szén, koks, brikett és más tüzelőanyaggal foglalkoznak, akár mint termelők, kereskedők vagy fo-

gyasztók. Szó esik a könyvben a széntermelés technikájáról, a szénterületek ismertetéséről, a forgalomba hozásról és végül az eltüzelésről. Az első fejezet a német szénkereskedelmet és ennek gazdasági organizációját ismerteti, kitérve a szénereskedelmi egyesületekre. A második fejezetben az osztrák-magyar, svájci és francia szénkereskedelmi viszonyokról esik szó. A harmadik fejezet a szénbányászok szervezetéről és a szakbavágó irodalomról, a negyedik fejezet a szindikátusokról szól. Azután az egyes német szénbányaművek kerülnek sorra, majd áttér az osztrák és magyar bányatelepekre. Itt megjegyezhetjük, hogy a könyv ezen fejezete nem valami részletes, sőt itt-ott elavult adatok is találhatók benne. Van még a könyvben jegyzék a brikettgyárakról és végül kalkulációs táblázatok kereskedők és bányatulajdonosok számára.

✂ DEUTSCHER BERICHT. ✂ INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

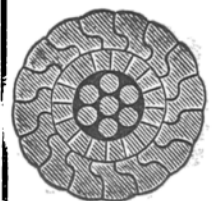
Ungarischer Kohlenmarkt. Die ungarischen Kohlenwerke sind infolge verschiedener Umstände nicht imstande, ihren übernommenen Lieferungsverpflichtungen nachzukommen. Die königl. Ungarischen Staatsbahnen haben denn auch per 25. Februar l. J. 840.000 Tonnen Normalkohle ausgeschrieben, weil die ungarischen Werke diesen ihren Verpflichtungen nicht Genüge leisten konnten, wobei ausdrücklich bemerkt werden muss, dass in erster Reihe die Staats-Kohlenwerke mit fast 70 Prozent des zu liefernden Quantum im Rückstande sind. Aus dieser Ursache haben denn auch die königl. Ungarischen Staatsbahnen 200.000 Tonnen oberschlesische und englische Kohle gekauft. Es ist kaum anzunehmen, dass sich die ungarischen Kohlenwerke an der Offertverhandlung beteiligen werden und wird der grösste Teil des notwendigen Kohlenquantums höchstwahrscheinlich aus dem Ostrauer und Karwiner Revier, zum Teil aus England bezogen werden. Unter allen Verhältnissen werden sehr hohe Preise erwartet. Was nun den ungarischen Kohlenmarkt im laufenden Jahre betrifft, so wird in fachmännischen Kreisen angenommen, dass eine grosse Knappheit aller Wahrscheinlichkeit noch bis Ende dieses Jahres andauern dürfte, denn die inländischen Zuckerfabriken sind wegen der grossen Rübenerte zum Teil noch immer im Betriebe und haben fast 60 Prozent mehr Kohle konsumiert, als in anderen Jahren. — Ein weiterer Grund der Kohlenknappheit ist der Umstand, dass infolge der teilweisen Mobilisierung fast 10 Prozent der Arbeiter mangeln, und zwar so ziemlich die beste Arbeitskraft, so dass der Ausfall ein noch grösserer ist. Ferner muss in Betracht gezogen werden, dass durch den englischen Streik sehr viele Gebeite in Deutschland — durch den achtstündigen

Felten és Guilleaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vízafogó 1460. szám.

**Olomkábelek. Villamvilágítási vezetékek.
Sodronykötelek.**

Elektrolytikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

(B/2095/869/24.)

Arbeitstag, sonach durch die Erhöhung der Kohlenpreise fast um 20 Prozent — entfallen sind und jetzt nur vor Oberschlesien, Niederschlesien und Westphalen fast der ganze Bedarf Deutschlands gedeckt wird, ferner ist bestimmt anzunehmen, dass in Ungarn, nachtem fast 3 Millionen Tonnen von Oberschleisen jährlich bezogen werden, sehr hohe Preise bezahlt werden. Sehr unangenehm berührt hier auch der Umstand, dass die Kaschau-Oderberger Bahn nicht in der Lage ist, auf dem einen Geleise alle für Ungarn bestimmten Kohlentransporte aufzunehmen. Für das nächste Jahr, für 1914, sind eventuell grössere Erleichterungen in Aussicht, da in der Dobrau-Ostrauer Gegend beziehungsweise in Oesterreich-Schlesien, neue Gebiete aufgedeckt werden. Das Kriegsministerium, Marinesektion, hat für die österreichisch-ungarische Kriegsschiffes grosse Quantitäten englischer Briketts und englischer Kohle gekauft, um im Falle eventueller politischer internationaler Verwicklungen oder Verhinderung der freien Schifffahrt genügende Reserven zu haben.

Verkauf der Herzog von Koburgschen Eisenerzlager in Gömör. Die Eisenerzlager des Herzogs Philipp von Koburg im Gömörer Komitat, denen auch eine Eisenhütte angegliedert ist, wurden an ein Konsortium, bestehend aus der Firma Hagyi Riston u. Co. in Wien, Guido v. Lenz. C. v. Piette und Baron Béla Hatvany-Deutsch, um den Betrag von 2½ Millionen Kronen verkauft. Zur Exploitation der Eisenerzlager und Erbauung von Fabriken wird eine Gesellschaft mit einem Aktienkapital von 6 Millionen Kronen demnächst konstituiert werden.

Die Vorgänge auf dem Rohölmarkte. Die Grubenanteile des Ministers für Galizien Dlugosz in Tustanowice sind in den Besitz eines französischen Konsortiums übergegangen. Der Kaufpreis beträgt 1 Million Kronen. An der Spitze des Unternehmens steht Graf Maurice L. Mougeot in Paris. — Die Preisbewegung auf dem Rohölmarkte hält in unverändertem Masse an und es wurden heute bereits Preise von rund 10 K erzielt. Nur dem Umstande, dass die Käufe der Raffinerien sich in den engsten Grenzen bewegten, ist es zuzuschreiben, dass die Preise nicht noch weiter in die Höhe gegangen sind. Trotz der gegenseitigen Konkurrenzierung ist eine gewisse Reserve bei den Rohölkäufen der Raffinerien zu konstatieren, da die Disparität zwischen den Kosten des Rohprodukts und dem Erlös des Endfabrikats immer schärfere Formen annimmt.

✂ SZERKESZTŐI ÜZENET. ✂

H. V. Felzudulása teljesen fölösleges volt, mert hiszen Ön ama „ritka kivételek“ közé tartozik.

Járó és I. F. A fenti üzenet Önöknek is szól.

Délvidéki. Sorai mindenképen érdekesek, egyelőre mégsem adhatjuk közre, mert a társládák-ról legközelebb cikksorozatot indítunk meg. Akkor majd alkalma lesz hozzászólni.

Szucsina G. Ilyen dolgok elintézésére nem vállalkozunk. Forduljon a bányakapitánysághoz.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

FURÓ GYÉMÁNTOK
CARBON ÉS BOORT
gyémántok ipari célokra.
EHRMANN & BAHLSEN
London E. C., 18. 19. & 20. Holborn Viaduct.
Sürgöny-cím: **Bahlsen London.**
(3315/722/52/11.)

Walzen-Fabrik Gesellschaft

m. b. H.

Aussig a. d. Elbe

A Walzengiesserei vorm. Kölsch & Cie., Akt.-Ges.
Siegen in Westfalen fiókja.

Öntöttvas hengerek 50.000 kg. súlyig, az ipar minden ágazata részére, legjobb, legcélszerűbb minőség, kifogástalan megmunkálás.

Különlegesség: KÉRGESÖNTÉSŰ HENGEREK. Egészen 1100 mm. átmérőig, 4000 mm. hosszúság mellett.

Érdeklődések

J. P. Brunovszky okl. mérnök, Budapest IV, Váci-u. 79
címre intézendők. (988/6/11.)

R. WOLF

MAGDEBURG-BUCKAU.

KÉPVISELŐ:
KÁLDI TIVADAR okl. gépészmérnök BUDAPEST, V., BÁTHORY-U. 18.
Telefon 147-08. Sürgöny-cím: Kalaria Budapest.

Brüssel, Buenos-Aires 1910, Roubaix, Turin,
Dresden 1911: 8 Grand Prix.

Szabadalmazott felített és túlhevített gőzzel működő

Locomobilok

SZELEPNÉLKÜLI PRÁGISIÓS VEZÉRMŰVEL,

Eredeti építési mód, 10—800 lóerőig.

A legtokéletesebb és leggazdaságosabb üzemgép!!

Bányüzemeknél és szállító berendezéseknél jelenleg 877 Wolf-féle lokomobil van üzemben.

Összgyártás 850.000 lóerő.

(861/20/IV.)